

Požarevački zeleni dinar pod presom

Magazin EKolist nastavlja da se bavi sudbinom ekološkog dinara na lokalnu. Fokus našeg istraživanja bio je Budžetski fond za zaštitu životne sredine grada Požarevca...

MILISAV PAJEVIĆ

Poznato je da postoje samo tri namenske naknade koje čine prihode lokalne samouprave za zaštitu životne sredine i to su: naknada za supstance koje oštećuju ozonski omotač i naknada za plastične kese; naknade od SO₂, NO₂, praškastih materija i odložen otpad i posebna naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine. Zbir prihoda od ovih naknada je iznos koji lokalna samouprava namenski mora da utroši preko budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, na osnovu godišnjeg programa. Za ovaj program, lokalna samouprava dužna je da pribavi saglasnost Ministarstva nadležnog za poslove životne sredine. Lokalne samouprave dužne su da Ministarstvu zaštite životne sredine dostave i izveštaj o korišćenju sredstava budžetskog fonda, do 31. marta tekuće godine za prethodnu. Ukoliko

se u budžetskom fondu ne potroše sva sredstva, neiskorišćeni iznos se, u skladu sa Zakonom o budžetskom sistemu, prenosi u narednu godinu.

Fokus našeg istraživanja bio je Budžetski fond za zaštitu životne sredine grada Požarevca.

Budžetski fond za zaštitu životne sredine grada Požarevca je među najvećima u Srbiji, u dužem nizu godina.

U Požarevcu najveći izvor prihoda je činila naknada za emisiju SO₂, NO₂, praškastih materija i odloženi otpad.

U budžetskom fondu grada Požarevca, u periodu 2010-2015. godine, u pet od šest godina, takođe je bilo više tekućih prihoda od naknada, nego što je bilo rashoda na programe zaštite životne sredine. Nije utrošeno i iz prethodnih godina u 2016. godinu trebalo je kumulativno da se prenese 777,6 miliona dinara.

Programi korišćenja sredstava Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine grada Požarevca za 2015.

i 2016. godinu dobili su saglasnost Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine.

Prilikom davanja saglasnosti na program za 2016. godinu, tadašnje Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine je imalo napomenu da se aktivnosti koje se odnose na izradu fekalne kanalizacije prihvataju u funkciji obezbeđenja dovoljne količine otpadne vode za postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Na program za 2015. godinu, nadležno Ministarstvo nije imalo napomene.

Izveštaji

Grad Požarevac redovno dostavlja nadležnom Ministarstvu godišnje izveštaje o korišćenju sredstava Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine.

- U Izveštaju o korišćenju sredstava Budžetskog Fonda za zaštitu životne sredine za sve godine (2013-2015) stoji (citaj): „Korisnici sredstava budžetskog Fonda za zaštitu životne sredine grada Požarevca su: Gradska opština Kostolac, javna preduzeća, Ustanove, Fondacije, Mesne zajednice čiji je osnivač grad Požarevac zatim škole, nevladine organizacije, udruženja građana kao i mnogi drugi korisnici sa teritorije grada Požarevca” - kaže Dejan Maksimović, ekspert Ekološkog centra „Stanište” i naglašava da prema Zakonu o budžetskom sistemu, nije dopušten prenos sredstava sa jednog indirektnog korisnika budžeta na druge korisnike u istom statusu (osim udruženja građana, svi ostali navedeni su u tom statusu).

U okviru Programa korišćenja sredstava Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine za 2013. godinu planirani su projekti u iznosu od 188.495.500 dinara. Od toga je planirano: 30 miliona dinara za JP „Toplifikacija”, za izgradnju toplifikacionog sistema radi priključenja objekta novog dečjeg vrtića u MZ „Čačalica” i 158,5 miliona planirano za JP „Direkcija za izgradnju grada Požarevca”, za ukupno devet projekata - izgradnja kišnog kolektora na Knez Miloševom vencu (III i IV faza, ukupno 72,3 miliona dinara), izgradnja kišne kanalizacije u Industrijskoj zoni (34 miliona), što je ukupno oko 106 miliona dinara.

- Ovi projekti su problematični, jer se radi ili o prenosu sredstava sa jednog indirektnog korisnika budžeta

ka drugom, ili o aktivnostima koje ne pripadaju oblasti životne sredine, niti doprinose njenoj zaštiti i unapređenju, te smatramo da nadležno Ministarstvo za njihovo sprovođenje nije moglo dati saglasnost. Prema Pravilniku o standardnom klasifikacionom okviru i kontnom planu za budžetski sistem, neke od aktivnosti se evidentiraju pod drugim funkcionalnim klasifikacijama, tako da se ne mogu ni finansirati sredstvima Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, niti se mogu voditi pod funkcionalnim klasifikacijama iz ove oblasti (500-560) - ističe Maksimović.

Završni računi

Tokom svake godine posmatranog perioda, u završnim računima budžeta uočava se da se programi zaštite životne sredine ne evidentiraju sa računa Budžetskog fonda za tu namenu, već sa računa drugih korisnika. Tako su u 2013. godini sa računa gradske uprave finansirane i pod funkcionalnim klasifikacijama zaštite životne sredine evidentirane, između ostalog, sledeće aktivnosti: praćenje zagađenosti vazduha i nivoa buke; kapitalne subvencije javnim preduzećima (42,5 miliona dinara); nabavka domaće nefinansijske imovine (34,8 miliona dinara); JKP „Komunalne službe” za program upravljanje otpadom (14,6 miliona dinara); sa računa JP „Direkcija za izgradnju grada Požarevca” finansiran projekat izgradnje kišne kanalizacije u ulici Knez Milošev venac sa 26 miliona dinara. Takođe, finansirani su i projekti koji su evidentirani pod zgra-

RB	2014.		2015.		2016.	
	Grad/opština	Dinara	Grad/opština	Dinara	Grad/opština	Dinara
1	Beograd	820.351.773	Beograd	1.332.007.514	Beograd	1.723.912.839
2	Požarevac	688.029.720	Pančevo	437.890.552	Požarevac	448.424.313
3	Pančevo	442.492.850	Požarevac	397.133.028	Pančevo	404.850.728
4	Novi Sad	232.942.298	Novi Sad	221.908.036	Novi Sad	219.883.655
5	Lajkovac	169.457.541	Zaječar	146.075.051	Ub	99.068.392
6	Svilajnac	132.323.276	Lajkovac	113.262.280	Lajkovac	96.670.150
7	Zrenjanin	82.855.535	Ub	87.596.825	Zrenjanin	86.408.553
8	Subotica	66.283.967	Subotica	84.158.553	Subotica	82.540.254
9	Apatin	63.925.445	Zrenjanin	82.189.696	Bor	75.104.013
10	Niš	61.575.050	Jagodina	62.688.133	Niš	70.907.726

Vrsta prihoda i rashoda u dinarima	Požarevac
Tekući prihodi od naknada u 2010. godini	608.766.754
Rashodi budžetskog fonda i drugih korisnika u 2010. godini	276.214.401
NEUTROŠENO I PRENETO U 2011. GODINU	332.552.353
Tekući prihodi od naknada u 2011. godini	576.319.424
Ukupni prihodi u 2011. godini (preneti + tekući)	908.871.777
Rashodi budžetskog fonda i drugih korisnika u 2011. godini	546.808.236
NEUTROŠENO I PRENETO U 2012. GODINU	355.052.015
Tekući prihodi od naknada u 2012. godini	4.979.415
Ukupni prihodi u 2012. godini (preneti + tekući)	360.031.430
Rashodi budžetskog fonda i drugih korisnika u 2012. godini	231.387.000
NEUTROŠENO I PRENETO U 2013. GODINU	128.644.430
Tekući prihodi od naknada u 2013. godini	256.065.439
Ukupni prihodi u 2013. godini (preneti + tekući)	384.709.869
Rashodi budžetskog fonda i drugih korisnika u 2013. godini	154.352.093
NEUTROŠENO I PRENETO U 2014. GODINU	230.357.776
Tekući prihodi od naknada u 2014. godini	688.029.720
Ukupni prihodi u 2014. godini (preneti + tekući)	918.387.496
Rashodi budžetskog fonda i drugih korisnika u 2014. godini	226.714.681
NEUTROŠENO I PRENETO U 2015. GODINU	691.672.815
Tekući prihodi od naknada u 2015. godini	397.133.028
Ukupni prihodi u 2015. godini (preneti + tekući)	1.088.805.843
Rashodi budžetskog fonda i drugih korisnika u 2015. godini	311.525.000
NEUTROŠENO I PRENETO U 2016. GODINU	777.592.368
Tekući prihodi od naknada u 2016. godini	448.424.313
Ukupni prihodi u 2016. godini (preneti + tekući)	1.226.016.681

Dejan Maksimović, ekspert Ekološkog centra „Stanište“

de i građevinski objekti - realizacija Programa budžetskog fonda za zaštitu životne sredine u delu koji je raspoređen osnovnim (5,5 miliona dinara) i srednjim (340 hiljada dinara) školama.

Finansiranje programa koji ne pripadaju zaštiti životne sredine sredstvima namenjenim ovoj oblasti uočava se i u Programu korišćenja sredstava u 2014. godini, u uvećanim iznosima. Tako je od ukupno planiranih 289,16 miliona dinara u Fondu, za JP „Toplifikacija“ planirano 131,7 miliona dinara za projekte izgradnje toplovođa, sekundarne mreže i priključaka za određene ulice, zatim za gradsku opštinu Kostolac 36,5 miliona dinara za završetak toplifikacije, kao i 66 miliona dinara za JP „Direkcija za izgradnju grada Požarevca“ za rekonstrukciju vodovodne mreže. Na završnom računu za 2014. godinu uočavaju se isti transferi drugim indirektnim korisnicima - JP „Komunalne službe“ (3,67 miliona dinara), JP „Direkcija za izgradnju“ za izgradnju kišnog kolektora (65 miliona dinara) i zgrade i građevinski objekti (92 miliona dinara - bez objašnjenja o kakvim se programima radi).

Iste nepravilnosti uočavaju se kako u Programu budžetskog fonda za 2015. godinu, tako u izveštaju o korišćenju sredstava fonda za istu godinu. Po Izveštaju, u toj godini je na JP „Toplifikacija“ preneto 83,8 miliona dinara za izgradnju distributivne mreže i priključke, a na JP „Direkcija za izgradnju“ 177 miliona dinara za rekonstrukciju vodovodne mreže, kao i za izgradnju kišne i fekalne kanalizacije.

- Za razliku od svih prethodnih godina, u završnom računu za 2015. godinu uočava se promena u evidentiranju programa koje smo označili kao one koji ne pripadaju oblasti zaštite životne sredine. Ovi programi više se ne evidentiraju pod funkcionalnim klasifikacijama programa životne sredine (520 - upravljanje otpadnim vodama ili 530 - smanjenje zagađenja), već pod funkcijama koje odgovaraju njihovoj pravoj suštini. Tako se u koloni „Opis“ navodi, na primer, programska aktivnost - vodosnabdevanje, Program korišćenja budžetskog fonda za zaštitu životne sredine, pod funkcijom (630 - vodosnabdevanje), što je javna legalizacija prenamene sredstava - precizira Dejan Maksimović ekspert Ekološkog

centra „Stanište“ i zaključuje da se u gradu Požarevcu sredstva od namenskih naknada za zaštitu životne sredine koriste na izrazito problematičan način. Prihodi od naknada značajno su veći od rashoda, tako da se iz godine u godinu prenosi sve veći iznos neutrošenih sredstava. Pretežni deo sredstava za finansiranje zaštite životne sredine suštinski se troši nenamenski, na projekte i aktivnosti koji ne pripadaju životnoj sredini i koji ne doprinose njenoj zaštiti i unapređenju.

Gradsko veće Grada Požarevca uskratilo je Redakciju i čitaocu Magazina EKolist za komentar i bilo kakvu informaciju o korišćenju sredstava Budžetskog fonda za zaštitu životne sredine grada Požarevca za 2012., 2013., 2014., 2015. i 2016. godinu.

Inače, dok smo pisali ovaj tekst Grad Požarevac je preko Fonda za zaštitu životne sredine izdvojio značajna sredstva 22 miliona dinara za JKP „Komunalne službe“ Požarevac. Nabavljeno je novih 130 kontejnera (100 malih kontejnera zapremine metra kubnog i 30 kontejnera od pet kubika). Takođe, u vozni park JKP „Komunalne službe“ stigao je novi kamion smečar od 15 kubika.

Glas ekoloških udruženja

Sladjan Arsić, predsednik Udruženja „Eko sistem“ - Poljana

- Bivše vlasti u gradu Požarevcu su sav prikupljeni ekološki

novac delile jako netransparentno i po nekim čudnim kriterijuma, da ne kažem političkim. Uopšte nije bilo važno da li imate dobar projekat ili kvalitetan program. Jednostavno niste mogli proći ako se ne dopadate vlasti. Za istinske ekološke organizacije jedan jedini dinar nikad nije bio odvojen. Jednom rečju - bruka. Divljih deponija i smetlišta ima svuda po selima u okolini Požarevca, duž puteva. Nema kontejnera, meštani odlažu đubre gde stižu. Svaka kuća u selima u okolini Grada Požarevca ima septičku jamu

koja se crpi i nehigijenski prazni praveći potencijalno leglo zaraze. Pravi-mo se slepi i to ne vidimo.

Nadam se da će nova vlast koja je prošle godine stupila na scenu učiniti sve da se transparentno prikuplja i troši zeleni dinar. Da ekološki novac koji stoji u budžetu bude pametno i racionalno iskorišćen za velike i kapitalne ekološke projekte, da se uradi kanalizacija, očiste divlje deponije i smetlišta po selima, nabave kontejneri i raspodele po svim mesnim zajednicama, da se počne sa selekcijom otpada, da se zelene površine u gradu redovno kose i održavaju, da grad bude čistiji i lepši. Takođe, hoću da kažem da Grad Požarevac treba da se ugleda na mnoge gradove i opštine u Srbiji i raspiše od prikupljenog zelenog novca pojedinačni konkurs za finansiranje i sufinansiranje projekata ekoloških organizacija.

Miloš P. Panić, dipl. inž. zaštite životne sredine, osnivač i predsednik udruženja „ECO BIKE“

- Udruženje od grada već

četiri godine dobija skromna sredstva za rad i to 2014. smo od Grada Požarevca dobili 100.000 dinara, 2015. smo dobili 115.000 dinara, 2016. smo dobili 85.000, dok ove 2017. 100.000 dinara iz više programa od strane grada. Udruženje kokuriše i od drugih fondova iz inostranstva ali nažalost uglavnom nas odbijaju. Saradnja sa gradom je na dobrom nivou, pogotovo sa članom gradskog veća Dejanom Krstićem koji je zadužen za naš resor.

Projekte koje Udruženje dobija su uglavnom iz domena održivog razvoja ili ekoloških programa i to su naše glavne oblasti koji mi konkuriramo za sredstva iz grada. Mada, zadnje dve godine pišemo i za oblast sporta.

Ekološka taksa mi nije poznata, mada mislim da se ona prikuplja na neki način, a sredstva od te namene sigurno idu nešto za finansiranje projekata, a nešto za potrebe Grada.

Inače, Udruženje rekreativnog ekološkog biciklizma „ECO BIKE“ iz

ANKETA TREBA LI U POŽAREVCU NAPLAĆIVATI EKOLOŠKU TAKSU?

Goran Poljaković:

- Živim od nedavno u Požarevcu. Ono što me čudi jeste da je grad prilično neočišćen. Svuda kese, papir, flaše... Na Čačalicu često idem u šetnju, a tamo nema kontejnera ni kanti za odlaganje otpada, nema gde da bacim kesicu od grisina. Kakvu ekološku taksu da plaćam? Prvo kante i kontejneri, pa taksa.

Milica Dimić:

- Kakva eko taksa, pa to bi bio bezobrazluk da mi naplate. Mi nemamo kanalizaciju i sva otpadna voda ide u bunare. Godinama niko ništa nije uradio za meštane Klenovika. Možda će ovi novi da nešto učine.

Siniša Redžić:

- Kome da platim za ekologiju? Zmije da nas popecaše, trava nepokošena. Onima što samo kupe pare, a ništa ne rade za nas. Deset godina jedni isti su u Požarevcu, i ništa nije urađeno, još imamo spoljne wc-e.

Lidija Milojković:

- Nikom ništa neću više da plaćam. Red bi bio da bar imamo k'o pošten svet u Evropi vodovod i kanalizaciju. Mi smo još u 19. veku. Džaba priča o ekologiji, kad ljudi po polju vrše nuždu.

Sofija Milaković:

- Nadamo se da će nova vlast da uradi nešto po tom pitanju. Gledala sam na televiziji da je gradonačelnik kupio nove kontejnere. Biće bolje, a da ekološka taksa treba da se plati sigurno da treba.

Aleksa Šušić:

- Ja sam ti iz Sela Kostolac, kod nas je baš sve otišlo u rupu. Teško se živi, para se nema, tako da ni ekološke takse ne treba uvoditi. Para u Gradu Požarevcu ima nego one idu za pametnije stvari, kao i uvek, za plate službenika i njihove limuzine. Na nas seljake nikad niko nije mislio, niti će.

Požarevca je udruženje koje je osnovano 3. maja 2012. godine i do sada organizovalo veliki broj rekreativnih vožnji od učenika osnovnih škola do poslovnih ljudi koji žele rasterećenje u prirodi bez ograničenja na fizičke predispozicije i godine. Takođe, Udruženje „ECO BIKE“ ima za cilj da ukaže na ekološke, ekonomske i zdravstvene aspekte vožnje bicikla i da pomogne da se značajno poveća broj biciklom realizovanih puteva u sva-

kodnevnom životu. Na taj način će se značajno doprineti smanjenju emisije štetnih gasova i efekta staklene bašte, a samim tim i unapređenju životne sredine. Pored razvoja rekreativnog biciklizma, organizovali smo i veliki broj raznih aktivnosti u prirodi u vidu planinarenja, raftinga, kanjoninga, skijanja, izleta u prirodi, ekoloških akcija, edukativnih predavanja i slično.

Borisav Ilić, predsednik izvršnog odbora Omladine JAZAS-a Požarevac

- Omladina JAZAS-a Požarevac je iz oblasti ekologije do sada realizovala sledeće projekte: „Ajde i TI, baci pravu stvar na pravo mesto“ – za čist Grad Požarevac, „Platnena torba, prava eko borba“, „Mladi i ekologija“, „Ekologija stil života“. Dajemo sve od sebe da mladima približimo ekološke vrednosti. Za većinu našinih aktivnosti imamo podršku od Grada Požarevca.

Omladina JAZAS-a Požarevac svojim aktivnostima unapređuje zdravlje i bezbednost mladih, podstiče aktivizam i omladinsko preduzetništvo u lokalnim zajednicama, kroz volontizam, umrežavanje, informisanje i neformalno obrazovanje. ■

Projekat „Istraživačkim novinarstvom do transparentnog zelenog dinara“ sufinansiran je iz budžeta Republike Srbije - Ministarstva kulture i informisanja. Stavovi izneti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodelio sredstva.